

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

apud Judices secularares, & trahantur ad Tribunalia secularia, quam commemorant Baldus in Autb. Clericus quoque, num. 2. C. de Episcop. & cleric. Joannes Faber. §. fin. num. 7. in fin. inf. de Sarifation, & in §. item Jerviana, num. 28. in fin. inf. de action. Boerius dec. 69. num. 7. Gulielmus Benedictus in repet. cap. Rainutius, verbo & uxorem, dec. 2. num. 136. de testament. Est autem speciale in hoc judiciorum genere, ut res Clerici Tribunali seculari subjiciantur, ut statim dicemus.

Contraria tamen sententiam huic sublimitationi, 136 imo istam pœnam imponendam esse à solo Judge Ecclesiastico, & exequendam, & capienda ab eo pecora tanquam pignora condemnationis, & non à seculari, sequuntur sicut Gregor. in l. 24. tit. 15. p. 7. glossa 2. Didacus Perez in l. 1. tit. 3. l. 1. ordinat. gloss. 1. vers. est. & aliud privilegium, col. 94. Mascalus de generali statutorum interpret. conclus. 1. ex num. 204. & n. 240. cum seqq. Marta de jurisdictione, 4. p. cent. 1. casu 8. Fundamentum hujus sententiae est idem, quo confirmavimus predictam limitationem, quod videlicet, non minus sint exemptæ res Clericorum à seculari Judge, quam personæ.

Nihilominus in hoc casu non est recedendum in Hispania, aut alibi, ubi moribus recepta sit, à proposita sublimitatione, quam uero forensi admittam apud Regiam Cancelleriam Vallisoletanam vidisse se testatur Gutierrez, & Azevedus ubi supra. Nam cum procedente Ecclesiastico contra secularium Judicem, ob capturam pecorum Clericorum, causa per viam violentia deducta esset ad predictam Regiam Cancelleriam, Judges regi declararunt, vim fieri, & Ecclesiasticos inhibuerunt. Idem prorsus vidi pronunciatum in Regia Cancelleria Granateni; in quadam causa capti gregis ovium Collegii Jesuitarum Baecensis, ob dannum datum in agri, contra illius civitatis statuta. Etenim cum Judge conservator suscitatus à Collegio procederet per censuras adversus secularares Judges, quod restituerent gregem, causamque remitterent ad ipsum, ut competenter, me patrocinante, causa devoluta per viam violentia ad Pratorium Granatense declaratum est, conservatore vim facere. Tantum potest consuetudo Tribunalium. Dum tamen advertamus, cautelegendum à seculari Judge ad exigendam pœnam statuti contra animalia ipsa, vel gregem, non contra personas dominorum, quæ sunt exemptæ, & ad pœnam persolvendam compelli non possunt, nisi gregem retento, & sic causatiæ, & indirecte. Ratio autem cur hoc casu res Clericorum non gaudent confusa immunitate, sed subiecta laicis Judicibus, est primo, quoniam in istis causis, in quibus summarie proceditur adversus res ipsas Clericorum, & judicium incipit à captione pignorum, quod in fraganti statuti violatione res ipsæ inveniantur, legitime procedit Judge secularis adversus ipsas, cui jus est prohibendi, ne statute violentur, aut damna inferantur, etiam à Clericis, ex late deductis à Luca de Penna, & Gulielmo Benedicto nuper relatis, & docet Innocentius in cap. si vero, 3. num. 2. de sentent. excommun.

Ex quo item sit, ut in Hispania sit præceptum, juxta communiorum, & veiorem sententiam, ut Clericos inventus cum armis post signum receptum datum sano campanæ, spolietur ipsi à Judge, aut ministeri secularibus, sine ullo metu, aut scrupulo, ut docet Covarr. l. 2. variar. cap. 20. n. 18. vers. viij. sexto: & præc. c. 33. num. 7. Plaza de del. 3. c. 8. n. 26. Julius Claro. l. 5. fent. §. fin. quest. 36. n. 26. Menoch. de arbitriis, l. 2. cent. 4. casu 394. ex n. 31. Gutierrez lib. 1. præc. q. 12. n. 6. & 7. Cævallos de cognitione per viam violentia, 2. p. q. 64. n. 17. Salcedo ad præc. Bernardi, d. cap. 55. lit. A. vers. quavis ab hac, Joannes Garcia de nobilitate, gloss. 9. n. 53. in fin. Parladorius in sesquicenturia, differentia 9. §. 4. n. 3. Bovadilla l. 1. polit. c. 13. num. 87. & c. 18. n. 66. Cenedo collectanea decreti 37. num. 17. & ad Decretales, collectanea 7. num. 1. Peguera decisi 55. n. 17. & 18. Pereyra late tractans, de manu regia post hoc scripta edito, 2. p. cap. 39. num. 4. & ex n. 9. faciunt que tradit Gregor. Lopez in l. 51. tit. 6. par. 1. gloss. 4. & in l. 55. per text. ibi, glossa 10. eod. tit. Ratio effe videtur, quia ista statuta res ipsas afficiunt, & rebus imponuntur, non personis, ut alias dicitur in l. qui aliena, §. uno defendant, ff. de nego. ges. l. lege fundo, 5. ff. de lege commis. l. lex vestigali, ff. de pignorib. q. l. 2. C. de noxibus action. nota Joannes de Plarea in l. Domin. n. 4. in fin. C. de agricol. & censit. l. 11. & Quesada diversarum quest. juris, c. 4. n. 6. & 7. atque ita res ipsæ conveniuntur, & clamantur, non personæ, ut in l. Imperatores, 7. in princip. ff. de publican. & vestig. l. denique 19. ff. de iure fisici. Accedit quod animalia, quæ pascendo damnum dederunt, reineri possunt etiam à privata persona pro alimentorum consumptis, utpote tacite hypothecata pro alimentorum expensa, ut docet Bartol. in l. interdum, 5. num. 1. ff. qui patiores in pign. hab. Alcicius de presumpt. regula 1. presumpt. 50. Surd. de alimentis, 155. in fin.) capere jure pignoris animal, quod in suo agro-

Disputatio II. Quæst. III.

dannum dedit, illudque retinere, donec sibi sit satisfactum, cum Clericus petit animal suum jure pignoris à custode publico, vel privato domino agri, vel horti capitum, sibi restituui, verus actor est, non fecus, ac si rem pignoratam apud laicum, & ab illo retentam postularer, quoniam mediante lege, aut statuto contrahitur per implationem cause, est enim quasi organum, quo mediante contractus fit, ut eleganter docuit Baldus in l. pecuniam, 10. n. 1. Cod. de condit. ob causam. Ex quo consequens est, ut non possit id petere Clericus in suo foro, sed in foro illius laici, qui illud retinet, & est res, ex regula generali, qua actor sequitur forum rei, cap. curia generalis, de foro compes. Cujus restitutionem, tunc dum obtinebit, cum dannum refarcietur, & pœnam solvit, quibus hypothecæ jure est obnoxium, & non aliter, nec alio modo. Ita fit, ut indirecte damnatur, & sententia obsequi, & parere debet, alioqui animalis sui restitutionem non obtenturus. Et possit fortassis videri mirum, quod si quilibet laicus sur auferat Clerico per fortum res suas, extra omnem ambiguitatem debet fuerit in foro seculari convenire, quo & puniatur, & restituere cogatur, non apud Ecclesiasticos Judges, quorum nullus unquam conatus est, nullus usquam contendit, de furto cognoscere contra secularium, eo praetextu, quod res Clerici abstulerit, neque id cuiquam eorum venerit in mentem, opinetur vero quidam mordicus, publicum officiale, laicum, vel ministrum ex facultate a jure, & consuetudine sibi concessa, juxta tradita ab Avendano de execuend. mandat. 1. par. cap. 1. n. 13. cum seqq. autoritate publica suffragante capientem, & retinentem res Clericorum, convenientem esse in foro Ecclesiastico, & contra istum reum ablatorum iustum, vel justa saltem causa, & titulo, sibi non permittant solum, sed arrogant, quod sibi licere adverbus forem non arbitratur. Parcius tamen hæc doctrina est admittendus, si res Clerici non reprehenderentur in fraganti statuti violatione, sed illis post violatum statutum inventis, tractaretur de impoñenda pœna, factò procello, amissa informatione, ad habitaque causa cognitione, ut sieri solet in causa criminalibus denunciationum, tunc enim difficilior redderetur ista praxis, & securius est aduersus res Clerici patrimoniales adire Judge Ecclesiasticum. Quod si eo sensu explicari velint ii Doctores, quos pro contraria sententia retulimus, ab eis fere non dissentierunt. Semper autem verba statuti expendenda sunt, ut certa capiatur resolutio. Utrumque vero, tam inquam sententia, quam defendimus, quam ista cautela, seu limitatio, confirmatur exemplo indubitate, deducto à personis ipsis Clericorum. Quis enim dubitet Clericos ipsis esse exempla à seculari jurisdictione, quam immunitatem omnia jura clamat? nos notavimus supra, num. 83. & dicemus inferius, num. 392. nihilominus si Judge laicus inveniret Clericum, vel Religiosum in fraganti delicto, potest eum capere, ut sibi sententia remittat sine metu excommunicationis, cap. ut fame, in fin. de sentent. excommun. Glossa, & Doctores in cap. cum non ad hominem, de judiciis, Farinac. in præc. crim. quest. 8. n. 116. & seqq. Menochius de arbitriis. casu 180. ex num. 16. Bovadilla lib. 2. polit. cap. 18. n. 50. & seqq. qui plurimos referunt Carolus de Graffis de effectibus clericatus, 1. effectu, n. 537. cum seqq. Follerius in præc. crim. 2. par. secunda partis, Rubrica. Item, quod sicut captus in fraganti crimine, num. 6. Parladorius in sesquicenturia, differentia 9. §. 4. n. 1. & 15. & 16. Pereira de manu regia, 2. par. d. cap. 43. n. 6. Gregorius Lopez in l. 2. tit. 9. par. 5. glossa 2. & ei communissima sententia, à qua tamen discedat Marta de jurisdictione, 4. par. cent. 1. casu 42. ibi, n. 6. dicit iste sententiam omnium modernorum. Quod tamen post commissum delictum ubi nulla est fuga suspicio laicus Judge proculdubio efficeri non posset ob immunitatem personæ, ut omnes annotarunt. Similiter tamen regulæ sit, ut nemo possit sibi in sua causa jus dicere, ut in rubro, & nigro, Cod. ne quis in sua causa, nihilominus creditor inventum debitorem de fuga suspectum potest capere, & ad Judicem trahere, lib. 2. tit. 13. l. 8. recipit. Azevedus ibi, ex n. 154. lib. 10. tit. 15. par. 5. ubi glossa 1. l. alt. prætor, §. si debitorem, ff. qui in fraud. creditor. Hippolytus de Marlii singul. 43. qui id extendit num. 3. ad debitorem Clericum existente creditore laico, Menochius de arbitriis. lib. 2. centur. 1. casu 87. junctis his, quæ tradit Mascalus de probation. concl. 824. fuge suspicio, ex num. 25. Bovadilla lib. 2. polit. d. cap. 18. n. 51. Parladorius ubi supra, Carleval. de Judicis, Tom. I.

SUMMA QUÆSTIONIS QUARTÆ.

- 160 **R**atione contractus fortiter quis forum, ut possit conveniri apud Judicem loci contractus.
- 161 Ex contractu ab insitore gesto fortiter forum dominus insitoris.
- 162 Non solum id locum habet in insitore generali, sed etiam in procuratore particulari.
- 163 Ex contractu etiam nullo fortiter quis forum.
- 164 Ex contractu fortiter quis forum, sive agatur actione personali, sive reali.
- 165 In loco contractus fortiter quis forum, sive agatur quoad principalem obligationem, sive quoad accessoria damna interesse, & expensas, que cadunt sub obligatione secundaria.
- 166 Ex quasi contractu fortiter quis forum.
- 167 Ex quasi contractu per se subsistente, constitutur forum, non vero ex eo qui pender aliunde, & explicatur hoc Doctorum distinctione.
- 168 Ex quasi contractu per se subsistente, convenitur etiam absens, & ad eum locum remittendus est. Exequitio sententia capitalis differtur, donec redatur ratio a reo damnato.
- 169 Sententia dispensantium quoad hoc administrationem privatum à publica, & ejus probatio, & n. 170.
- 170 Rejicitur hoc sententia, & ostenditur, remissionem fieri ex quasi contractu, in administratione publica, & privata.
- 171 Satisfit argumento Barbosa contrarium sentientis.
- 172 Forum dar quasi contractus voluntarius, non quasi contractus necessarius, qui forum ipsum presupponit; non mutat. Novatio necessaria non tollit privilegia, neque forum.
- Laudatur insignis Doctor Franciscus Caldera Lufitanus, Authoris preceptor, in Salmanticensi Academia primarius legum Professor.
- 174 Omnis obligatio undecimque oriatr, habenda est pro contractu.
- 175 Relatores, Advocati, Notarii, & Procuratores, apud Judices litis possunt agere pro suis sportulis, & salariis; idque receptum est apud Tribunalum Hispaniae.
- 176 Expeditio litis connexionem habent cum causa principali, ideo idem est Judex utriusque cause. Connexorum idem est judicium.
- 177 Tacite actum videtur, ut salaria, & sportula solvantur in loco judicii.
- 178 Expeditio contra hoc text. in c. Romana, §. neque etiam, de foro compet. in 6.
- 179 Quid responderit Glossa ibidem.
- 180 Quid responderit Barbosa.
- 181 Approbat circa hanc rem sententia Marianus Socin.
- 182 Salaria Advocatorum, & Procuratorum, possunt à Judice taxari, & reformari, contra expressam partium conventionem.
- Sepius potest Judex obligationem contractus moderari, & ad equitatem reducere.
- 183 Ad decernenda alimenta filio legitimo, naturali, aut spiro, idoneus est, & competens Judex loci, ubi filius genitus est, vel natus.
- 184 Contrahens fortiter forum in loco contractus, non solum quando agitur de ipsius implemento, sed etiam de eius resiliione, seu distractu.
- Distractus duplex est, alias voluntarius, alias necessarius.
- Distractus voluntarius constituit forum diversum à foro contractu.
- Contractus, & distractus à pari procedunt.
- 185 Judex loci contractus est competens, cum agitur de rescissione ejus, & distractu necessario, & adducitur textus in l. in contractibus, 14. §. in omni, Cod. de non numerata pecunia.
- 186 Quid ad eum textum responderit Barbosa.
- 187 Eius solutio late impugnatur.
- 188 Qui senserint in loco contractus, non posse agi de ejus rescissione, quod probatur ex textu in l. 2. Cod. ubi, & apud quem.
- 189 Rejicitur eorum sententia, & explicatur dicta l. 2. & circa eam nova Authoris consideratio.
- 190 Secunda solutio Bartoli.

191 Tertia solutio Covaruvie.

- 192 Cum petitur Contractus rescisso, vel restitutio adversus ipsum, adiri debet Judex rei, contra quem petitur, videtur, aut Judex domicilii, aut Judex loci contractus.
- 193 Sitne universum verum, in iudicio restitutio actionem sequitur rei, etiam cum Ecclesia petit restitutio adversus laicum, & sententia negantum.
- 194 Expenditur pro ea textus in cap. 1. & in c. constitutus, de in integrum restitut. & in cap. ad nostram, de rebus Ecclesia non alienand.
- 195 Adstrinxit contraria sententia.
- 196 Respondebit fundamen: contraria sententia prioris.
- 197 An relaxatio juramenti adhibiti in contractu, dum taxat ad effectum agendi, sit petenda à superiori jurantis, an à superiori ejus, cui juratum est.
- Cum petitur relaxatio juramenti non potest fieri à superiori jurantis, sed à superiori ejus, cui juratum est.
- 198 Qui senserint pro petenda relaxatione à juramento, inadendum esse superiorem jurantis.
- 199 Qui petit relaxationem juramenti originaliter est reus, atque item, qui intentat beneficium l. diffamari.
- 200 In relaxatione juramenti solum agitur ac tollendo ligamine jurantis.
- 201 Sententia contraria eorum, qui absolutionem iuramenti centent, petendam à superiori ejus, cui juratum est.
- 202 Posterior sententia approbat, & satisfit fundamen: contraria, agitur de beneficio l. diffamari, & quid in eo peculiare sit.
- Expeditur duplex iudicium in hoc beneficio, alterum praeiurium, & antecedens, alterum principale, & subsequens.
- 203 Satisfit secundo argumento prioris sententie, & distinguuntur forum internum ab externo, & in foro panisentali, & interno statuit, adendum est se superiorum jurantis.
- 204 Relaxatio juramenti in contractu adhibiti, peti potest coram Judice domicili, illius, cui juratum est, vel in foro contractu, etiam si adversarius sit absens. Idem Judex est causa preparare, & preparantis.
- Connexorum idem est judicium.
- Juramentum facit contractum subiecti foro Ecclesiastico, & addit forum foro.
- 205 Relaxatio juramenti est remittere spiritualem obligationem ex juramento ortam, non semper condonare obligationem.
- 206 An petenda est relaxatio juramenti à Judice laico superiori contrahentium, an à superiori Ecclesiastico.
- 207 Qui senserint secularis esse incompetentem ad concedendum relaxationem juramenti, & eorum fundamenta, & num. 208.
- 208 Secunda sententia, posse potestates laicas juramenta remittere, corrupte relaxationem concedere.
- Causa juramenti est mixta fori, cum juramentum adhibetur circa rem, qua non transcendi naturalem, ac politicam. Reipublice secularis finem; Utriusque Religionis, que cultum naturalem Deo dedit, non transcendi finem ejusdem, & est intra ordinem naturae.
- 210 Distinguuntur duplex obligatio orta ex juramento, prima respectu Dei, secunda respectu alterius hominis, cum quo contrahitur: ita duplex est juramenti relaxatio, altera directa, altera indirecta.
- 211 Directa ab soluto à juramento, sive in foro panisentali, sive in externo, dumtaxat pertinet ad potestates Ecclesiasticas.
- 212 Relaxatio indirecta juramenti potest fieri à potestatis laicis, & civilibus.
- Contrahens potest remittere, & condonare juranti obligationem ex juramento ortam.
- Remissa, & condonata obligationem juramenti à contrahente, vinculum juramenti, etiam quod Deum, remissum, & solutum censetur.
- Quoties consensu subditi opus est ad aliquem actum, Judex superior ejus, consensum supplex potest. Factum Judicis, consensu factum partis.
- Index laicus adiri potest, ut compellat subditum suum ad

Disputatio II. Quæst. III.

- ad relaxandum juramentum, cum relaxatio locum habet.
- 213 Reprehenditur Thomas Sanchez, & ostenditur donationem obligationis juramenti, posse fieri à Judice seculari ad effectum agendi aduersa parte non citata.
- 214 Condonatio juramenti non potest fieri à superiori jurantis, sed à superiori ejus, cui juratum est.
- 215 Si jurat infidelis fidelis, Judex Ecclesiasticus, vel laicus superior fidelis, relaxat infidelis juramentum. Si umerque contrahens sit infidelis, aut is solus, cui juratur; solus secularis superior infidelis, cui juratur, potest concedere relaxationem.
- Infidelis, qui nunquam fidem suscepit, non subditur Ecclesiastica potestati.
- Deus inter fideles ab initio mundi in lege nature, veteri, & gratia, cognitus est, non solum, ut finis naturalis, sed etiam, ut supernaturalis.
- Fides supernaturalis semper fuit ad salutem necessaria.
- Deus apud fideles fuit simul cognitus, & cultus, ut author nature, & gratia.
- Sacrificia in omnibus legibus oblati sunt, in recognitionem Dei simul, ut authoris nature, & finis naturalis, & ut authoris gratia, & finis supernaturalis.
- In Ecclesia numquam fuit duplex summum Sacerdotium, unum ad offerenda sacrificia Deo, ut authoris nature, alterum ad offerenda sacrificia, ut authoris gratia, sed ad unum officium, & unum ministerium pertinet umerque cultus.
- Nonnunquam unita fuit potestas secularis cum Ecclesiastica in una, eademque persona.
- Discreta sunt jura, quamvis in unam personam concurrant.
- Cura Religionis, cultusque Dei, ut authoris nature, & gratia pertinent direkte ad solam potestatem Ecclesiasticam, atque ita relaxatio juramenti, etiam si non excedat ordinem naturalem.
- 216 Potestates seculares relaxantur juramenta interposita circa materiam ipsius subjectam.
- In omni juramento videtur excepta superioris autoritas.
- Pater irritat juramenta filii, vir uxoris, dominus servi.
- Explicatur text. in l. ult. ff. ad municip.
- 217 An Principes seculares possint statuere, ne interponatur juramentum, & ut interpositum sit irritum, & nullum remissive.
- 218 Contrahens convenitur in loco contractus, si ibi irreviantur. Remissio non est locus in contractibus.
- 219 Remissio est locus in contractibus, cum contrahens submittit se Judicii contractus, cum renunciatione proprii fori.
- 220 Judex contractus non compellit contrahentem praecise coram se litigare, sed causative mittendo auctorem in possessionem bonorum rei.
- Explicatur textus in cap. Romana, §. contrahentes, de foro comp. in 6. & distinguuntur quinque casus.
- 221 Judex loci contractus mittit auctorem in possessionem bonorum sutorum in suo territorio rei absentis, & se non defendantis, non tamen procedit ad diffinitivam.
- Ad possessionem ex secundo decreto requiritur vera contumacia, & ad diffinitivam preferendam in absentia, filia.
- Contumax potest dici reus non comprens in loco contractus, quod effectum missionis in possessionem ex primo decreto, non ulterius, ut possit puniri, vel excommunicari.
- 222 Judex loci contractus non potest contra reum absentem, latitatem procedere ad diffinitivam, nec petere cum ad se remitti, sed potest decernere possessionem bonorum sutorum extra territorium ex primo decreto.
- 223 Qui senserint contrarium, & impugnantur, & n. 224.
- 224 Cum reus non haber bona in loco contractus, & adjecta clausula generali, non censetur divisum solutio per partes, verum non potest conveniri reus in locis distantioribus, quam sint expressa.
- 225 Quid dicendum sit, cum contrahens in uno loco, promittit se responsurum in alio.
- 226 Quid senserint nonnulli faciendum esse, cum reis non habeat bona in loco contractus.